

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte om over de volgende brieven enkele vragen en opmerkingen voor te leggen:

1. Rapportage van de Raad van Advies over het Bureau Risicobeoordeling (BuR) over 2009 (Kamerstuk 32 123-XIV-209) van 11 juni 2010
2. Beantwoording vragen commissie LNV inzake instellen van de tijdelijke baten-lastendienst nieuwe VWA (Kamerstuk 32 262-2) van 17 februari 2010
3. Beoogde wijzigingen van de VWA-tarieven per 1 juli 2010 en over de evaluatie 2009 van het planningskader VWA (Kamerstuk 26 991, nr. 278) van 10 februari 2010
4. Beleidsevaluatie openbaarmaking controlegegevens door de VWA (Kamerstuk 26 991, nr. 276) van 10 december 2009
5. Aanbieding afschrift van de brief die de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit aan EVP de Kempen BV heeft gezonden (2010Z10939) van 14 juli 2010
6. Rapportage verbeterprogramma Dier bij de VWA (Kamerstuk 26991-279) van 30 juni 2010
7. Voortgang fusie nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA) (Kamerstuk 32 262-3) van 7 september 2010
8. Beantwoording vragen commissie over de goedkeuring voor kwaliteitssysteem van Veetrans (Kamerstuk 26 991-280) van 6 juli 2010
9. Advies van de directeur bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering (BuRo) over de risico's van schapenwol (29 683-59) van 15 september 2010
10. Rapport Berenschot aan naar de effecten en de haalbaarheid van het ontkoppelen van voorschrijven en verkoop van diergeneesmiddelen door dierenartsen (29 683-42) van 9 maart 2010
11. Stand van zaken inzake vermindering van antibioticagebruik in de veehouderij (Kamerstuk 31 478-5) van 27 september 2010
12. Deskundigenberaad RIVM en reductie antibioticagebruik (Kamerstuk 29 683-53) van 12 april 2010
13. Stand van zaken over de antibioticaproblematiek in relatie tot de veehouderij (Kamerstuk 29 683-57) van 24 juni 2010
14. Voorhang wijziging tariefbepaling Regeling diervoeders (Kamerstuk 26 991-294) van 23 november 2010
15. Informatie inzake internationale handel in dierlijke eiwitten (Kamerstuk 26 991-293) van 18 november 2010
16. Onafhankelijke autoriteit in relatie tot antibioticagebruik (29 683-62) van 17 november 2010
17. Voorstellen taskforce Antibioticaresistentie Dierhouderij (2010Z18904) van 8 december 2010

De vragen en opmerkingen zijn op 9 december 2010 aan de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voorgelegd. Bij brief van [datum] zijn ze (door ...) beantwoord.

– Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- ° Vragen en opmerkingen van de leden van het CDA
- ° Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD

– Reactie van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport**I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES****Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA**

Na een deelevaluatie in 2007 ligt nu een evaluatie van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) voor over het beoogde effecten, analyse van juridische kader en inventarisatie van de financiële consequenties. De resultaten spreken eigenlijk voor zich. De openbaarmaking heeft wel effect op de risicobeheersing binnen bedrijven en gemeenten. Het hoofddoel te weten het verhogen van het vertrouwen middels transparantie wordt niet gerealiseerd met de openbaarmaking. Toch wordt geconcludeerd dat de openbaarmaking bijdraagt aan het vertrouwen. De leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze de openbaarmaking dan bijdraagt aan het vertrouwen. Het effect van openbaarmaking op controlegegevens van de VWA op het keuzegedrag van partijen is gering, maar de bekendheid met openbaarmaking ook. Deze leden vragen welke waarde dit oordeel dan heeft. Kort gezegd meldt de evaluatie dat openbaarmaking in zijn huidige vorm geen doel dient veel geld kost. Deelt de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie deze mening?

Ook blijven vragen staan over de werkwijze van de VWA in dezen. De VWA controleert bij formulebedrijven steekproefsgewijs en risicogericht. Vervolgens worden deze individuele bedrijven met naam en toenaam openbaar. Het gaat dus om specifieke situaties die vervolgens worden vertaald naar het grotere geheel. De vraag is of dit wel zo zorgvuldig is. Volgens deze leden niet. Brengt deze manier van handelen een (rechts) ongelijkheid van bedrijven met zich mee? Deze leden vragen hoe groot het gevaar is dat zaken totaal uit zijn verband worden gerukt en daarmee schadelijk zijn voor het vertrouwen van de consumenten in het handelen van de overheid, in het voedsel en in andere producten en diensten. Centrale vraag is of de beschikbare resultaten wel bruikbaar zijn voor openbaarmaking? Kan de staatssecretaris nader ingaan op de werkwijze van de VWA in deze? Op welke wijze communiceert het VWA over de context en de interpretatie van gegevens?

Eerder zijn al twijfels geuit over de bestaande regeling. Deze zou «lek» geschoten kunnen worden. De analyse van het juridisch kader is helder, er zijn vraagtekens te zetten. Is de openbaarmaking enkel en alleen informierend bedoeld, dan is het juridisch kader goedgeacht. Is de openbaarmaking punitief bedoeld dan niet. Als deze constatering naast het doel wordt neergelegd blijft de conclusie dat het juridisch kader goedgeacht is dan overeind? Deze leden concluderen van niet. Immers het juridisch kader is niet gedicht als het gaat om het benutten van de openbaarmaking als instrument om de naleving te bevorderen dat heeft namelijk een punitief karakter.

Deze leden zijn van mening dat openbaarmaking als aanvullend sanctie-instrument voor zeer ernstige overtredingen, een mogelijkheid is met gewenst effect. Kleinere overtreding vallen hier, wat betreft deze leden,

niet onder. Om de openbaarmaking als instrument te kunnen gebruiken dient wel de wet te worden aangepast. Op welke termijn kan openbaarmaking ingezet worden als instrument om de naleving te bevorderen? Deze leden vragen of niet in overweging is te nemen om alleen een openbaarmakingstraject op te starten wanneer volksgezondheid en wellicht aanvullend diergezondheid en dierenwelzijn in het geding is? Voor de rest voegt de openbaarmaking kennelijk, blijkende uit evaluatie, weinig toe.

Is om de toegevoegde waarde te vergroten een knip in openbaarmaking van VWA controle gegevens ten behoeve van de informerende functie en een sanctionerende functie een oplossing, zo vragen deze leden. Bij de informerende functie moet het toezicht van de VWA, middels generieke rapportages, een bijdrage leveren aan een doeltreffende bescherming van de burger tegen risico's. Bij de sanctionerende functie moet het toezicht van de VWA, middels de handelswijze van de toezichtspiramide specifiek rapporten, een bijdrage leveren om ondernemers die extreme en/of structurele overtredingssituatie met direct gevaar voor volksgezondheid aan te pakken. Graag ontvangen deze leden op dit punt een reactie.

Kostendekkende tarieven zijn onderdeel van het maatregelenpakket om financieel evenwicht voor de VWA te bereiken. Op bezwaren over ongelijkheid in de lidstaten is gereageerd. Gebleken is dat geen bewijs is gevonden voor het disfunctioneren van de interne markt als gevolg van de verschillende retributiestelsels en de verschillen in keuringskosten. De diverse studies gaven geen aanleiding af te wijken van het met de Kamer overeengekomen uitgangspunt van volledig kostendekkende tarieven. Desalniettemin blijven sectoren ontevreden omdat de VWA onvoldoende effectief en efficiënt werkt waardoor tarieven nog steeds hoog zijn ten opzichte van de geleverde dienst. Als deze in evenwicht zijn kan sprake zijn van een terecht kostendekkend tarief. In de brief van 5 juni 2009 naar aanleiding van de motie van het lid Snijder-Hazelhoff is ingegaan op de verbetering van de efficiency bij de VWA en de stappen die daarin worden gezet. Echter leiden de VWA-tarieven steeds weer tot bezwaren vanuit de sectoren. Deze komen voort uit een gevoel van ongenoegen dat gevoed wordt door een drietal elementen. De bezwaren komen voort uit een aantal overwegingen zoals het feit dat de overheid van mening is dat overheidstoezicht in de dierlijke sectoren met kostendekkende tarieven moet worden vergoed, terwijl dit principe niet gebruikelijk is bij overheids- toezicht in andere sectoren van de levensmiddelenindustrie en bij overheidstoezicht in andere delen van het maatschappelijke leven, het feit dat de staatssecretaris bij de berekening van «kostendekkendheid» meer kosten in rekening brengt dan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij de vaststelling van een aantal tarieven en tot slot het feit dat het principe van «kostendekkendheid» leidt tot start- en uurtarieven die veelal hoger zijn dan tarieven die in de markt gebruikelijk zijn, terwijl de dienstverlening daarbij achterblijft. Dit terwijl de sector nadrukkelijk nog onvoldoende flexibiliteit in de dienstverlening van de VWA ervaart. Weliswaar wijzen de genoemde versoepelingen in het planningskader in de goede richting, maar bieden voor de sector slechts op zeer beperkte wijze soelaas. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de tegemoetkoming aan de bezwaren en op welke wijze is bij de berekening van de tarieven de effectiviteit en efficiëntie meegewogen?

Bij de berekening van «kostendekkendheid» wordt het rapport «Maat houden» als uitgangspunt genomen. Deze leden vragen of het klopt dat daarbij te gemakkelijk het profijt beginsel wordt toegepast om een basis te hebben voor het in rekening brengen van het toezicht. Deze leden constateren dat de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij een aantal tarieven voor invoercontroles andere maatstaven hanteert. Hierin

handelt het in overstemming met artikel 27 en bijlage VI van Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn. Deze verordening bepaalt dat bij de berekening van vergoedingen de criteria gelden dat de salarissen van het personeel dat betrokken is bij de officiële controles, de kosten voor het personeel dat betrokken is bij de uitvoering van de officiële controles, inclusief kosten voor installaties, instrumenten, uitrusting, opleiding, alsmede reis- en daarmee verband houdende kosten en de kosten voor bemonstering en laboratoriumonderzoek. Tarieven die boven deze kosten uitgaan zijn op grond van artikel 27, lid 4 van deze verordening niet toegestaan. Deze leden vernemen graag van waarom de staatssecretaris ten aanzien van de tarieven in de dierlijke sectoren deze criteria niet hanteert. Is deze wijze van berekening van de tarieven aan de Europese Commissie meegedeeld, zoals in de verordening is voorgeschreven, op het feit dat van de voorgeschreven criteria wordt afgeweken zo vragen deze leden. Op welke wijze wordt ingezet om te komen tot volledig transparante retributie/tarieven regelingen?

De staatssecretaris heeft tijdens de plenaire behandeling van de begroting van het ministerie toegezegd om te kijken naar toezichtmethoden en in sommige gevallen naar wat men noemt «metatoezicht». Er moet toezicht op het kwaliteitstoezicht van de organisatie zelf worden doorgevoerd in plaats van altijd het nVWA toezicht. De Kamer wordt daarover voor 1 juni 2011 geïnformeerd. Deze leden krijgen ondermeer signalen van dubbele controles met betrekking tot importcontrole op hoog risico producten uit derde landen. Een drama voor bijvoorbeeld aardbeien uit Egypte. Sommige importeurs hadden afspraken met laboratoria om dezelfde dag nog van iedere container over een eigen analyse te beschikken. Het door de nVWA aangewezen laboratorium in Wageningen lukt dit niet. Het gevolg is dat bedrijven van eigen controle af zien en productstromen verschuiven naar andere landen. Zijn dit soort problemen bekend? Zo, ja op welke wijze wordt deze problematiek opgepakt?

De vele discussies in de Kamer over diverse kwaliteitsregelingen alsook de oproep van de staatssecretaris om te komen tot één systeem heeft geleid tot een nieuwe privaatrechtelijke stichting kwaliteitsregeling voor het transport en het verzamelen van als landbouw gehouden dieren. Het systeem wordt «een huis» genoemd. Het streven is om een alomvattend systeem te maken. Dit is mogelijk door te werken aan de koppeling met de verschillende Integrale Ketenbeheersing (IKB) systemen, te weten IKB Varken, IKB Nederland Varkens en IKB Kalf. Door het opnemen van voorschriften in de IKB systemen zijn ook alle schakels in de keten betrokken, zodat in de toekomst het transport en het verzamelen van dieren uitsluitend plaatsvindt door deelnemers aan «een huis» dan wel aan daardoor erkende buitenlandse systemen. In oktober 2010 werd gemeld dat de nVWA de laatste hand aan de goedkeuringsprocedure legde. Wat is de huidige stand van zaken? Waar wordt overigens het Bureau Risicobeoordeling in de toekomst ondergebracht?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn het niet eens met de fusie van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), de Algemene Inspectiedienst (AID) en de Plantenziektkundige Dienst (PD). Dankzij de rapporten van Hoekstra en Vanthemsche is het duidelijk wat de knelpunten zijn bij de VWA. Ditzelfde moet worden gedaan bij de AID. Alleen zo kan er serieus gekeken worden of en in hoeverre er sprake kan

zijn van een vruchtbare samenwerking of fusie tussen de diensten. Is de staatssecretaris bereid tot zo'n onafhankelijk onderzoek?

Het advies van de ondernemingsraad (OR) van de AID inzake de fusie wijst ook op de problemen. De ondernemingsraad maakt zich zorgen over het voornemen om medewerkers om de drie tot vijf jaar van functie te wisselen. De OR schrijft in haar advies over de fusie van januari 2009 dat het voornemen volledig voorbij gaat aan de kracht van de organisatie, zijnde de kennis en ervaring van de medewerkers. De huidige krimptaakstelling ervaart de OR als zeer risicovol. De OR laakt het vertrouwen op zelfregulering en beroept zich op wetenschappers die wijzen op de gevaren ervan. Wat gaat de staatssecretaris doen met deze bezwaren van de OR?

En wie zullen er uiteindelijk de dupe van zijn als blijkt dat de fusie niet leidt tot een betere controlerende instantie: de mensen en vooral ook de dieren zelf. Tijdens het eerder gehouden schriftelijk overleg zijn al vragen gesteld over hoe het belang van dierenwelzijn gewaarborgd kan worden bij de reorganisatie. Hier is door de toenmalige minister toen amper op gereageerd. Terwijl er alleen al in de zomer van 2010 talloze incidenten hebben plaats gevonden. De klapper op de vuurpijl was de Nederlandse transporteur die in Spanje aankomt met 300 dode biggen. Deze transporteur heeft alleen een waarschuwing gekregen. Daarna kon hij gewoon weer doorgaan met het transporteren van dieren. Kan de staatssecretaris aangeven of hij dit een gepaste maatregel vindt voor een dergelijk incident? Waarom is de vergunning van deze transporteur niet ingetrokken?

In antwoord op schriftelijke vragen van deze leden over het vervoeren van varkens in extreme hitte heeft de toenmalige minister aangegeven dat er maar vijftien temperatuurregistraties van de zomer zijn opgevraagd. Nu staat dit niet in verhouding met het aantal transporten die dagelijks worden uitgevoerd. Heeft de beoordeling van de temperatuurregistraties inmiddels plaatsgevonden? En heeft de sector al aangegeven op welke wijze ze kan garanderen dat tijdens het vervoer aan de temperatueisen wordt voldaan? Deze leden wil diertransporten, wanneer een temperatuur van boven de 28 graden Celsius wordt voorspeld, verbieden. Kan de staatssecretaris zijn visie geven op dit voorstel?

Dan het probleem met de stahoogte. De toenmalige minister heeft vorig jaar aangegeven te onderzoeken welke ruimte of stahoogte tijdens diertransport minimaal nodig is zodat de dieren in natuurlijke houding rechtop kunnen staan. Is dit onderzoek inmiddels al af en zo ja, wat is de uitkomst van het onderzoek?

Begin 2009 is de transportsector door de toenmalige minister gevraagd een plan op te stellen met voorstellen om te komen tot verbetering van de condities op de wagen voor langeafstandstransporten. In de voortgangsrapportage nota dierenwelzijn van maart 2010 staat dat de toenmalige minister nog steeds niets heeft ontvangen. Dit is alweer een voorbeeld waaruit blijkt dat zelfregulering voor deze sector niet werkt. Heeft de staatssecretaris het plan inmiddels ontvangen? Zo niet, dan willen deze leden graag weten welke consequenties dit heeft voor de transportsector.

De intensieve veehouderij importeert en exporteert meer dieren dan ooit. Dit betekent dat de langeafstandstransporten ook steeds meer toenemen. Hoe kan het dierenwelzijn worden gewaarborgd als de staatssecretaris alles overlaat aan de sector zelf? Deze leden zijn van mening dat steekproeven op lange afstandstransporten niet genoeg zijn. Zelfcontrole, tevoren aangekondigde controles en controles op eigen verzoek passen niet bij een sector die structureel en op grote schaal de wet blijkt te overtreden. Kan de staatssecretaris aangeven waarom er niet voor wordt gekozen om structurele controles uit te voeren? De duur van de trans-

porten zou tevens moeten worden verkort. Nu dit ook één van de doelstellingen is uit het regeerakkoord, zouden deze leden graag willen weten wat de concrete plannen zijn om te komen tot een verkorting van de veetransporten. Wat verstaat de staatssecretaris onder verkorten? Kan de staatssecretaris aangeven hoe het met de herziening van de Transportverordening staat en wat de inzet van de staatssecretaris zal zijn? Deze leden zijn geschrokken van de conclusies van de tweede evaluatie kwaliteitssysteem Dierwaardig Vervoer en NBW-Q. In de evaluatie wordt aangegeven dat de effectiviteit van de audits moet worden verbeterd. De verbeterpunten zien onder andere op de maximale belading voor varkens, de audits bij verzamelcentra en de naleving van dierenwelzijnsvoorschriften. Deze leden zullen deze punten stapsgewijs doornemen. In de evaluatie is aangegeven dat het van belang is dat er helderheid komt over de interpretatie van de Europese Transportverordening ten aanzien van de maximale belading voor varkens. Het risico bestaat dat de sector haar eigen interpretatie hanteert en dat verschillende interpretaties naast elkaar bestaan. Deze leden willen van de staatssecretaris weten waar deze onduidelijkheid vandaan komt. Hoe is de staatssecretaris van plan om deze onduidelijkheid weg te nemen? Is de staatssecretaris bereid om regelgeving op te stellen zodat de onduidelijkheid wordt weggenomen? Uit de evaluatie blijkt dat tijdens de audits van Vianorm bij transporteurs er geen dieren aanwezig zijn en dat de audits van SGS allemaal vooraf aangekondigd zijn voordat ze plaats vonden. Deze leden vragen hoe de zelfregulering van de sector serieus kan worden genomen als de controlerende instanties zo met hun bevoegdheden omgaan. Hoe verhoudt de uitspraak van de staatssecretaris dat het toezicht op het terrein diertransporten en slachthuizen is verbeterd, zich met deze informatie? Welke acties is de staatssecretaris van plan om te gaan ondernemen om deze situatie drastisch te verbeteren? Deelt de staatssecretaris de conclusie in de evaluatie dat een vorm van metatoezicht vanuit de overheid op de controlerende instanties noodzakelijk is? In de praktijk vormen momenten van aanlevering van dieren op het verzamelcentrum een zogenaamde «blinde vlek» in het toezicht. In de evaluatie wordt dan ook aanbevolen om hier op te gaan controleren. Deze leden willen van de staatssecretaris weten waarom niet wordt gecontroleerd op aanlevermomenten, en hoe de staatssecretaris dit probleem gaat oplossen.

Deze leden zijn van mening dat op basis van de conclusies van de evaluatie en de misstanden die nog steeds plaatsvinden ten aanzien van diertransporten, kan worden geconstateerd dat de 100 procent klepcontrole zal moeten worden heringevoerd. In de evaluatie wordt aangegeven dat de keuringsarts, na de stalkeuring, zichzelf afvraagt wie daadwerkelijk controleert of de goedgekeurde dieren worden geladen, dat de wrakke dieren achterblijven, dat er niet meer dieren op het veetransportmiddel worden toegelaten dan in het kader van dierenwelzijn is toegestaan, dat op de juiste wijze wordt beladen en dat de juiste voorzieningen zoals drinkwater en dergelijke zijn getroffen. Blijkbaar is het vertrouwen van dierenartsen volledig verdwenen. Deze leden vragen wat de staatssecretaris van deze informatie vindt. Is de staatssecretaris bereid om te onderzoeken hoe het komt dat dit vertrouwen er niet (meer) is?

Kan de staatssecretaris aangeven wat in de evaluatie wordt bedoeld met de conclusie dat er een zekere «vermoeidheid» is ontstaan rondom de discussie over zorgvee met dierenartsen? Betekent dit dat er een frictie bestaat tussen dierenartsen en de controlerende instanties? Waaruit bestaat die frictie precies en wat is daar de uitkomst van? Waarom is er überhaupt een discussie nodig over dieren die te ziek zijn om op transport te gaan? Deze leden vinden het uiterst merkwaardig dat er wordt gesproken van «vermoeidheid» rondom de discussie over zorgvee en wil dan ook uitleg van de staatssecretaris.

In de begeleidende brief van de staatssecretaris over de evaluatie van Dierwaardig Vervoer wordt aangegeven dat de VWA in 2009 een inventarisatie heeft uitgevoerd naar het onbedweld slachten en dat in 2010 eenzelfde inventarisatie zal plaatsvinden. Deze leden verzoeken de staatssecretaris deze inventarisatie(s) zo snel mogelijk naar de Kamer toe te zenden.

Dan de openbaarmaking van gegevens. Deze leden snappen niet waarom niet alle gegevens openbaar worden gemaakt. Individuele gegevens uit steekproeven zijn niet openbaar. Kan de staatssecretaris aangeven waarom niet alle gegevens openbaar worden gemaakt? Nu blijkt dat bij openbaarmaking bedrijven meer aandacht besteden aan risicobeheersing zou dit effect waarschijnlijk alleen maar toenemen als alle gegevens openbaar zijn. Graag een reactie van de staatssecretaris.

Deze leden hebben kennis genomen van de plannen van de staatssecretaris om het antibioticagebruik in de intensieve veehouderij naar beneden te krijgen. Het valt deze leden op dat er in deze aanpak alleen aandacht is voor het eigenlijke antibioticagebruik. Deze leden lezen niets over het inzetten van robuustere rassen en huisvestingssystemen die het dier weerbaar maken en houden, over beter drinkwater en betere voeding, om zo te komen tot een betere gezondheid van het dier, zodat automatisch minder antibiotica nodig zijn. Waarom is hiervoor gekozen? Op welke wijze worden deze aspecten meegenomen, en wordt aldus gekomen tot een integrale aanpak van het probleem?

Vervolgens willen deze leden wijzen op het grote risico voor de volksgezondheid dat de toenemende resistenties vanuit de veehouderij veroorzaakt. Het is voor deze leden dan ook niet duidelijk waarom, na de scherpe adviezen van de commissie Van Dijk in het kader van de evaluatie van de aanpak rond Q-koorts, de staatssecretaris de Kamerbrief heeft ondertekend. Deze leden zijn van mening dat de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de regie zou moeten hebben in de aanpak van dit probleem. Waarom is daar nog niet voor gekozen, en is het kabinet bereid dit in overweging te nemen? Zo nee, waarom niet?

De gekozen aanpak doet deze leden vrijblijvend aan. De hoop wordt gevestigd op zelfregulering via het verkrijgen van inzicht in het gebruik op dierenartsen- en op bedrijfsniveau. Waarom is er bij dit belangrijke volksgezondheidsvraagstuk gekozen voor zelfregulering, en niet voor een algemeen geldende wettelijke verplichting?

Kan er meer inzicht gegeven worden in de taakstelling en in de verantwoordelijkheden van de stichting Diergeneesmiddelenautoriteit (SDa)? Op welke wijze moet deze stichting gaan functioneren, en welke bevoegdheden krijgt deze stichting? Wie draagt de politieke verantwoordelijkheid over de SDa? Op welke wijze zal het benchmarken van antibioticagebruik vorm krijgen? Wordt hierin alleen gekeken naar het antibioticagebruik op bedrijfsniveau, of ook naar aanvullende maatregelen die de veehouder neemt om de gezondheid van zijn dieren te waarborgen? Hoe wordt deze veehouder vervolgens tot voorbeeld gesteld aan andere veehouders die veel meer antibiotica gebruiken? Deze leden krijgen graag meer inzicht in de ideeën die hier over leven. Ook krijgen zij graag meer inzicht in het de normen die de SDa zal ontwikkelen. Aan welke normen wordt hier gedacht, kan het kabinet daar enkele voorbeelden van geven? Welke functie en status zullen deze normen krijgen, en in hoeverre kan er gegarandeerd worden dat deze normen vervolgens ook worden nageleefd? Wanneer wordt er verwacht dat men van start kan gaan met de SDa, en wanneer moet het hele systeem werkend zijn?

De staatssecretaris stelt dat er onverkort wordt vastgehouden aan de toegezegde vermindering van antibioticagebruik met 20 procent in 2011 en een halvering in 2013 ten opzichte van 2009. Deze leden vragen waarom dan voor een convenantaanpak is gekozen. Immers, convenanten

in de landbouw hebben zelden tot de beloofde resultaten geleid. Welke stok achter de deur heeft het kabinet om naleving van het convenant te verzekeren? Wat gebeurt er wanneer onverhoopt blijkt in 2013 dat de beloofde reductie niet is gerealiseerd? Hoe groot achten de bewindspersonen de kans dat de beloofde reductie niet wordt behaald, en welke vervolgstappen zullen dan genomen worden? En delen de bewindspersonen in dit kader de mening dat het van belang is om al van te voren te kunnen anticiperen op het eventueel niet bereiken van de overeengekomen resultaten? Op welke wijze en met welke frequentie zal de SDa aan de betrokken ministeries communiceren over de voortgang van de aanpak? Is er sprake van een wettelijke rapportageverplichting? Deze leden zijn van mening dat het van belang is dat de Kamer de voortgang van het convenant ook goed kan volgen. Op welke wijze wordt hieraan tegemoet gekomen? Is het kabinet bereid twee keer per jaar de Kamer uitvoerig te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de reductie van het gebruik van antibiotica in de veehouderij?

Deze leden maken zich zorgen om het feit dat niet alle veehouders en dierenartsen worden verplicht om deel te nemen aan de vereiste reductie. Op welke termijn kan de Kamer het wetsvoorstel verwachten waarmee de registratieafspraken algemeen verbindend worden verklaard? Welke partijen zullen daar dan onder vallen, en welke niet? Is het waar dat een groot deel van de veehouders niet wordt meegenomen in deze aanpak? Kan het kabinet deze groep kwantificeren, over hoeveel veehouders met hoeveel dieren gaat het hier? Deelt het kabinet de zorg dat juist in gevallen waar de veehouder geen deel neemt aan kwaliteitssystemen, en dus ook buiten deze aanpak valt, het vaak gaat om veehouders die veel antibiotica gebruiken op hun bedrijf? Deelt het kabinet de mening dat het zorgelijk is dat niet alle veehouders meegenomen worden in deze aanpak? Is het niet zo dat juist met het aanpakken van resistenties het van groot belang is dat er geen freeriders zijn, omdat de resistente bacteriën die zich in deze veehouderijen ontwikkelen zich snel kunnen verspreiden, en dat dit de groep deelnemers ook negatief kan beïnvloeden? Ook de veehouders zelf hebben aangegeven dat dit niet goed is voor de motivatie van diegenen die wel deelnemen aan vermindering van antibiotica. Kan het kabinet inzicht geven in het aantal dierenartsen dat buiten deze aanpak valt? Het rapport van Berenschot concludeert dat slechts vijf procent van de dierenartsen verantwoordelijk is voor de uitgave van 80 procent van de voorgeschreven middelen. Deze leden zijn van mening dat een aanpak die niet deze vijf procent meeneemt, gedoemd is om te mislukken, deelt het kabinet die mening? Is het kabinet bekend of deze vijf procent van de dierenartsen straks gaat meewerken aan de registratie van het gebruik? Zo neen, waarom niet? Zo ja, welke garanties heeft u daarvoor? Met andere woorden, was het niet veel effectiever geweest om iedereen te verplichten mee te doen aan dit systeem? En is dit niet ook juist een advies van de commissie Werner? Waarom is hier niet voor gekozen?

De staatssecretaris stelt dat hij verwacht dat alle veehouderijsectoren ook zelf in hun kwaliteitssystemen het centraal registreren van antibiotica door dierenartsen verplicht zullen stellen. Het bevreemd deze leden dat hier kennelijk nog geen afspraken over gemaakt zijn, zij krijgen hier graag een toelichting op. Wat houdt «aanspreken» in, in dit kader? Wat zijn de consequenties wanneer niet alle veehouderijsectoren zich hieraan conformeren?

Er wordt gesproken van versterkte controle, die zich toespitst op niet deelnemende dierenartsen. Moeten deze leden hieruit concluderen dat er geen controle plaatsvindt bij wel deelnemende dierenartsen en veehouders? Dit lijkt deze leden niet wenselijk. Hoe sluitend is het Vetcis systeem? Is het denkbaar en mogelijk dat een dierenarts een deel van zijn

verkoop registreert, en van onder de toonbank extra en zwaardere middelen blijft verkopen die hij niet invoert in het registratiesysteem? Hoe wordt daarop gecontroleerd, door wie, en hoe vaak?

De versterkte controle van de nVWA kan op steun van deze leden rekenen, maar genoemde leden vragen wel waarom pas nu, vijf jaar nadat Zembla dit probleem al op de kaart zette, en bijna een jaar nadat de eerste sterfgeval als gevolg van extended spectrum bèta-lactamase (esbl) is vastgesteld, wordt ingesteld. Hoe verklaren de bewindspersonen dat? En hoe zal deze versterking van de controle worden ingekleed? Hoeveel extra fulltime eenheden (fte) worden er ingezet voor deze controles? En waarop richt de controle zich dan? Op welke wijze kan de overheid een boer houden aan zijn deel van de verplichting van de sector om te halveren in gebruik, als hij niet individueel wordt gebonden aan een reductieverplichting?

Deze leden vragen wat het concreet inhoudt dat in beginsel niet meer is toegestaan om koppels dieren preventief te behandelen met antibiotica? Hoe moet «in beginsel» hier geduid worden? Is bijvoorbeeld het sprayen van antibiotica over eieren en in stallen dan nu verboden? En is het dan ook verboden om gemedicineerd diervoeder of drinkwater te gebruiken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe zal dit wettelijk geregeld worden, en hoe zal hierop gehandhaafd gaan worden? Welke sancties staan op het overtreden van deze verboden? Graag meer toelichting over deze maatregel. Ook de samenhang tussen de verschillende genoemde maatregelen is deze leden niet duidelijk. Als er geen preventieve behandeling meer is toegestaan, waarom wordt er dan ingezet op een Europese norm voor toelaatbare versleping van antibiotica in diervoeders? Ook lezen deze leden hier niets over de afspraken die fabrikanten van diervoeders onderling hebben gemaakt om de productie van voer met antibiotica te stoppen in 2011. Als de sector hier zelf toe heeft besloten, is het dan niet raadzaam om deze afspraak te ondersteunen met regelgeving? Nevedi geeft aan dat uitsluiting van versleping alleen gerealiseerd kan worden tegen torenhoge kosten. Bij een wettelijk verbod hoeven er ook geen verslepingnormen afgesproken en gecontroleerd te worden, delen de bewindspersonen de indruk dat een wettelijk verbod snel en goedkoop, en met weinig weerstand te realiseren zou zijn? Zo nee, waarom niet? Ook als dit alleen mogelijk is in Europees verband, kan het kabinet zich daarvoor toch inzetten?

De staatssecretaris kondigt aan dat de derde/vierde generatie cephalosporinen en fluorochinolonen terughoudender moeten worden toegepast in de veehouderij. Deze leden zijn van mening dat dit ook geldt voor name het gebruik van tetracyclines en colistines, zeker omdat colistines een van de weinige middelen zijn die nog werken tegen MRSA. Deelt het kabinet deze mening, en welke stappen zal zij zetten om tot een scherpe vermindering van deze specifieke middelen te komen?

Tevens willen deze leden aangeven het opmerkelijk te vinden dat de staatssecretaris het handhaven van het verbod op reclame voor antibiotica noemt als maatregel om te komen tot een verminderd gebruik van antibiotica in de veehouderij. Deze leden hebben immers in Kamervragen dit probleem onder de aandacht van de toenmalige minister gebracht. In het antwoord van voormalig minister Verburg in september werd al aangegeven dat het hier inderdaad om verboden reclame-uiting ging, en werd al aangekondigd hierop te gaan handhaven. Het bevreemd deze leden dat zij zelf dit soort misstanden onder de aandacht van het kabinet moet brengen, en het bevreemd deze leden dat dit nu als extra maatregel in de aanpak van het antibioticagebruik genoemd wordt. Is dit probleem de afgelopen maanden dan niet opgepakt? Graag een reactie op deze gang van zaken.

Er wordt gesteld dat alle convenantpartners in de taskforce hebben aangegeven hun uiterste best te doen om de reductiedoelstellingen te

behalen. Deze leden hebben echter uit de media begrepen dat niet alle betrokken partijen even enthousiast en hoopvol zijn als hier gesuggereerd wordt. Coutinho, directeur van het Clb, stelt dat alle belangrijke spelers in dit dossier naar elkaar wijzen en vinden dat andere spelers het moeten gaan doen, en dat daarmee geen winst wordt geboekt¹. Ook LTO heeft al aangegeven dat de eis van een reductie van 50 procent hen niet haalbaar lijkt, dat ze geen garanties af willen en kunnen geven². Graag een reactie hierop van de bewindspersonen. Ook heeft bijna 10 procent van de dierenartsenpraktijken aangegeven principiële bezwaren te hebben tegen invoering van Vetcis. Hoe beoordeelt het kabinet deze aantallen? Waar komt onder deze omstandigheden het optimisme voor het behalen van de doelstellingen vandaan?

In antwoord op de vraag van de voormalige vaste commissie LNV over de wijze waarop andere lidstaten omgaan met het resistentieprobleem wordt gesteld dat er maar weinig maatregelen genomen worden. Deze leden vragen waarom in het geheel niet wordt ingegaan op de maatregelen die andere lidstaten wél nemen. Zo is er bijvoorbeeld in Denemarken de laatste jaren veel voortgang geboekt op dit gebied³. Strenge controles, hoge boetes en zelfs vervolging van veehouders hebben daar groot succes teweeggebracht, deelt het kabinet deze mening? Waarom wordt hier niet op ingegaan? Kan het kabinet het Deense systeem, waaronder de rode kaarten voor veehouders die veel antibiotica gebruiken, en de ont koppeling tussen verkoop en voorschrijven door dierenartsen, toelichten en van een oordeel voorzien? Kan het kabinet daarbij ook ingaan op het advies van professor Frank Møller Aarestrup, die aangeeft dat het feit dat Nederland dierenartsen laat verdienen aan de verkoop van antibiotica, het domste is wat je kan doen omdat dit een hoog gebruik van antibiotica stimuleert? In Denemarken wordt al het vee ook zeer regelmatig verplicht gecontroleerd door een dierenarts, ook dit lijkt deel te zijn van het succes van de Deense aanpak, onderschrijven de bewindspersonen dit? Zijn de bewindspersonen bereid met de Deense overheid in gesprek te komen over dit onderwerp, om ervaringen uit te wisselen en te leren van hun succesvolle systeem? Zo ja, op welke wijze en termijn? Zo nee, waarom niet? Ook zijn deze leden verbaasd over de houding van de bewindspersonen dat een Europese aanpak noodzakelijk is om tot resultaten te komen. Feit is, dat het Nederlandse gebruik van antibiotica verreweg het hoogste antibioticagebruik in de EU is, en dat de resistente bacteriën zich onder andere via Nederlands fokvee verspreidt over Europa. Nederland heeft dus erg goede redenen om snel haar eigen antibioticagebruik te reduceren, deelt het kabinet die mening? De prijs van antibiotica is zo momenteel laag, dat het altijd aantrekkelijker zal zijn om snel antibiotica toe te dienen, dan om andere, gezondheidsbevorderende maatregelen te nemen. Er moet een financiële prikkel zijn om de inzet van antibiotica te beperken. Deze leden zijn het eens met professor Henk Vaarkamp van de Universiteit Utrecht die pleit voor een hoge prijs van antibiotica, desnoods via een toeslag, een soort van «resistentietax». Is het kabinet bereid deze mogelijkheden te onderzoeken? Ook het ont koppelen van de apothekersfunctie en de dierenartsfunctie in de intensieve veehouderij zou naar mening van deze leden deels moeten plaatsvinden. Aan de verkoop van antibiotica in de veehouderij zou een dierenarts persoonlijk niet moeten verdienen, de verkoop van andere geneesmiddelen dan antibiotica zou dan wel bij de dierenarts mogelijk kunnen zijn. Is het mogelijk om de ont koppeling gedeeltelijk plaats te laten vinden, is het kabinet bereid deze mogelijkheid te onderzoeken? Uit het rapport van Berenschot blijkt dat dit een deel van de oplossing zou kunnen zijn, deelt het kabinet die mening? Deze leden krijgen graag een stand van zaken met betrekking tot de onderzoeken en maatregelen die worden gedaan en genomen om de vorming van esbl-bacteriën tegen te gaan. Kan er ook ingegaan worden

¹ Agrarisch Dagblad, 11 november 2011.

² Boerderij 96, no 1. 5 oktober 2010, p. 11.

³ NOS, 29 augustus 2009.

op de risico's die het uitrijden van mest dat esbl's bevat over het land kan vormen? Is er sprake van de mogelijkheid van horizontale genoverdracht tussen esbl's en bijvoorbeeld het bodemleven en/of gewassen? Zo ja, welke risico's brengt dit met zich mee? Wordt hiernaar onderzoek gedaan? Zo ja, op welke wijze en wanneer worden de resultaten hiervan verwacht? Zo nee, waarom niet en bent u bereid hier onderzoek naar uit te zetten? Tenslotte willen deze leden aandacht vragen voor de mogelijke negatieve gevolgen van de eenzijdige focus op antibiotica. Genoemde leden hebben begrepen dat aanwending van zink als alternatief voor antibiotica wordt onderzocht. Los van de negatieve gevolgen voor het milieu die dit kan meebrengen, is het ook mogelijk dat mrsa-bacteriën resistent worden tegen zink(verbindingen). Welke stappen onderneemt het kabinet om dit soort verschuivingseffecten tegen te gaan, en hoe wordt hier toezicht op gehouden?

II. REACTIE VAN DE STAATSSECRETARIS EN DE MINISTER

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Van der Velden